

ZAŁĄCZNIK A

ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI I ORGANIZACJA PRZECIWDZIAŁANIA

Podmioty uczestniczące w przeciwdziałaniu

- A.1. W realizacji zadań mających na celu zwalczanie zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu uczestniczą:
- sprawca zanieczyszczenia;
  - podmioty wykonujące zadania wynikające z ich planów zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń;
  - pomioty, na terenie których wystąpiło zanieczyszczenie;
  - organy administracji morskiej;
  - Służba SAR;
  - jednostki współdziałające.

Określenie odpowiedzialności organizacyjnej

- A.2. Podmiotami zobowiązanymi do posiadania planów zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń są:
- każdy konwencyjny statek i zbiornikowiec olejowy powinien posiadać Okrętowy plan zapobiegania zanieczyszczeniom olejowym (SOPEP¹). W sytuacjach awaryjnych, w celu uzyskania informacji o statku do SOPEP powinny być dołączane:
    - plan ogólny,
    - plan pompowania,
    - plan zbiorników lub plan pojemności,
    - schemat transportu i obsługiwanie systemów paliwowych i oleju smarnego,
    - schemat napełniania/sondowania i odpowietrzeń,
    - system obsługiwanie zaolejonych wód zęzowych i instalacji pozostałości olejowych (szlamu olejowego);
  - podmioty prowadzące działalność i użytkujące nabrzeża w granicach portów morskich, które opracowują i na bieżąco aktualizują plany zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń dla wód portowych;
  - podmioty zarządzające portem lub przystanią, które opracowują i na bieżąco aktualizują plany zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń dla wód portowych,²;
  - podmioty prowadzące działalność na morzu poza obszarami portów, które opracowują i na bieżąco aktualizują zakładowe plany na podstawie odrębnych przepisów.
- A.3. Każdy poza SOPEP³ plan zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń powinien zawierać:
- informacje objęte wymaganiami rozporządzenia Rady Ministrów. w sprawie sposobu organizacji zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu⁴ obejmujące:
    - określenie sposobów alarmowania i informowania o zdarzeniach powodujących zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska morskiego oraz punktów kontaktowych,
    - wykaz i rozmieszczenie sił i środków, które mogą być użyte do akcji zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu,
    - sposób prowadzenia akcji zwalczania zanieczyszczeń na morzu, z uwzględnieniem specjalnych metod prowadzenia działań na akwenach uznanych za szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia oraz sposobów łagodzenia skutków zanieczyszczenia dla flory i fauny,
    - zadania dla jednostek uczestniczących w akcjach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu,

¹ Shipboard Oil Pollution Emergency Plan

² [Dz.U.1997.9.44 – tekst ujednolicony](#)

³ Wymagania dla SOPEP określone są przez wytyczne rezolucji [IMO MEPC.54\(32\)](#) wraz ze zmianami wprowadzonymi rezolucją [IMO MEPC.86\(44\)](#)

⁴ [Dz.U.2017.1631](#)

- określenie jednostek współdziałających w zwalczaniu zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu;
- szczegółowy zakres informacji niezbędnych do określenia w planach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń dla wód portowych oraz instrukcjach technologicznych i technologiczno-ruchowych oraz instrukcjach bezpiecznej obsługi statku zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie nadzoru przeciwpożarowego w polskich obszarach morskich oraz morskich portach i przystaniach⁵;
- informacje objęte wymaganiami Krajowego Planu obejmują:
  - określenie obszaru objętego planem,
  - krótki opis działalności,
  - analizę zagrożeń wynikającą z prowadzonej działalności,
  - określenie rozmiaru zanieczyszczenia, dla którego własne siły i środki przeciwdziałania są niewystarczające,
  - wykaz własnych sił i środków możliwych do udostępnienia w przypadku aktywacji innych planów
  - program szkoleń i ćwiczeń.

A.4. Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki⁶ określa obowiązki kapitana statku i armatora w zakresie informowania o przewozie ładunków niebezpiecznych i zanieczyszczających.

Odpowiedzialność organizacyjna organów administracji morskiej

- A.5. Minister właściwy ds. gospodarki morskiej jako naczelny organ administracji morskiej sprawuje administracyjny, operacyjny i strategiczny nadzór związany ze zwalczaniem zanieczyszczeń olejowych i chemicznych na morzu, niezależnie od źródła ich pochodzenia. Nadzór dotyczy funkcjonowania podległych mu instytucji, w tym opracowania i wdrożenia Krajowego Planu.
- A.6. Minister właściwy ds. gospodarki morskiej w sprawach związanych ze zwalczaniem zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu współpracuje z Ministrem Obrony Narodowej w zakresie współdziałania Służby SAR z jednostkami Marynarki Wojennej, Ministrem właściwym ds. środowiska i ministrem właściwym ds. wewnętrznych i administracji publicznej w zakresie współdziałania z jednostkami Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Policji.
- A.7. Minister właściwy ds. gospodarki morskiej oraz minister właściwy ds. budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw: środowiska, gospodarki wodnej, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, rolnictwa, rybołówstwa, transportu, spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej przyjmuje, w drodze rozporządzenia, plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej⁷.
- A.8. Dyrektorzy urzędów morskich działają jako terenowe organy administracji morskiej. W ramach działalności organizacyjnej uregulowanej ustawą o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej realizują zadania:
- inspekcji statków realizowane przy pomocy inspekcji morskiej, inspekcji bandery, inspekcji portu;
  - monitorowanie ruchu statków i przekazywanie informacji realizowane przy pomocy Służby Kontroli Ruchu Statków (Służba VTS);

⁵ [Dz.U.2017.118](#)

⁶ [Dz.U.1995.47.243 – tekst ujednolicony](#)

⁷ [Dz.U.1991.32.131 – tekst ujednolicony](#)

- wykonywanie swoich kompetencji w portach i przystaniach morskich przy pomocy kapitanatów i bosmanatów portów.

A.9. Dyrektorzy urzędów morskich sprawują bezpośredni nadzór nad przestrzeganiem przepisów określonych prawem międzynarodowym oraz ustawami o obszarach morskich, bezpieczeństwie morskim, zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki i Kodeksem Morskim. Posiadają uprawnienia inspekcji morskiej w zakresie wykrywania zanieczyszczeń środowiska morskiego powodowanych działalnością na morzu i ich sprawców⁸.

A.10. W ramach przyznanych im kompetencji, dyrektorzy urzędów morskich wydają przepisy prawne wydawane w formie zarządzenia, a w zakresie nieuregulowanym w przepisach, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia, obronności i bezpieczeństwa państwa, ochrony środowiska morskiego na morzu, w porcie morskim, przystani oraz w pasie technicznym, a także ochrony żeglugi i portów morskich – dyrektor urzędu morskiego może ustanawiać w zakresie określonym w art. 42 ust. 2 ustawy⁹ przepisy porządkowe zawierające zakazy lub nakazy określonego zachowania oraz tworzyć i ogłaszać strefy czasowo zamknięte dla żeglugi i rybołówstwa, uprawiania sportów wodnych i nurkowych, znajdujące się w strefie odpowiedzialności terytorialnej danego urzędu i będące w granicach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego.

A.11. W zakresie kompetencji do organów administracji należą między innymi sprawy¹⁰:

- bezpieczeństwa żeglugi morskiej;
- ochrony portów morskich i żeglugi morskiej, w tym związane z wykonywaniem zadań obronnych oraz zadań o charakterze niemilitarnym;
- korzystania z dróg morskich oraz portów i przystani morskich;
- bezpieczeństwa związanego z badaniami, rozpoznawaniem i eksploatacją zasobów mineralnych dna morskiego;
- ochrony środowiska morskiego przed zanieczyszczeniem wskutek korzystania z morza oraz przez zatapianie odpadów i innych substancji w zakresie nieuregulowanym przepisami prawa geologicznego i górniczego;
- ratowania życia, prowadzenia prac podwodnych i wydobywania mienia z morza;
- nadzoru przeciwpożarowego w polskich obszarach morskich oraz morskich portach i przystaniach;
- wyznaczania dróg morskich, kotwiczowisk i badania warunków ich żeglowności;
- oznakowania nawigacyjnego w polskich obszarach morskich;
- wydawania oraz uzgadniania decyzji wynikających z przepisów ustawy z dnia 12 września 2002 r. o portowych urządzeniach do odbioru odpadów i pozostałości ładunkowych ze statków¹¹;
- organizacji pilotażu morskiego;
- zarządzania portami niemającymi podstawowego znaczenia dla gospodarki narodowej i przystaniami morskimi, w których nie powołano podmiotu zarządzającego w trybie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich¹²;
- zarządu nad morzem terytorialnym i morskimi wodami wewnętrznymi oraz nad gruntami pokrytymi tymi wodami, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne¹³;
- wykonywania zadań w dziedzinie ochrony środowiska morskiego i ochrony przed powodzią zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne;

⁸ Art.50 ustawy obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej ([Dz.U.1991.32.131 – tekst ujednolicony](#))

⁹ Ustawa o obszarach morskich i administracji morskiej ([Dz.U.1991.32.131 – tekst ujednolicony](#))

¹⁰ Art. 42 ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej ([Dz.U.1991.32.131 – tekst ujednolicony](#))

¹¹ [Dz.U.2002.166.1361 – tekst ujednolicony](#)

¹² [Dz.U.1997.9.44 – tekst ujednolicony](#)

¹³ [Dz.U.2018.2268 – tekst ujednolicony](#)

- nadzoru nad obszarami Natura 2000 wyznaczonymi na polskich obszarach morskich i sporządzania projektów planów ochrony tych obszarów w trybie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁴;
- ochrony i opieki nad zabytkami znajdującymi się w polskich obszarach morskich w zakresie przewidzianym w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹⁵;
- uzgadniania decyzji wydawanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnictwo¹⁶.

A.12. Właściwy terytorialnie dyrektor urzędu morskiego sporządza projekt planu zagospodarowania przestrzennego, stosując podejście ekosystemowe oraz mając na względzie:

- wsparcie zrównoważonego rozwoju w sektorze morskim z uwzględnieniem aspektów gospodarczych, społecznych i środowiskowych, w tym poprawy stanu środowiska i odporności na zmiany klimatu;
- obronność i bezpieczeństwo państwa;
- koordynację działań odpowiednich podmiotów i sposobów wykorzystania morza.

A.13. W ramach kompetencji określonych rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie organizacji i sposobu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu:

- administracja morską w osobach dyrektorów urzędów morskich jest instytucją właściwą z uwagi na treść Krajowego Planu, w związku z czym podlega on konsultacjom z tymi organami w odniesieniu do projektu i aktualizacji, która wprowadza znaczące zmiany;
- plany podmiotów zobowiązanych do opracowania planów przeciwdziałania zagrożeniom i zanieczyszczeniom podlegają zatwierdzeniu, w formie decyzji przez właściwego terytorialnie dyrektora urzędu morskiego.

A.14. Dyrektorzy urzędów morskich współpracują z Dyrektorem Służby SAR w opracowaniu i aktualizacji, w ramach współpracy międzynarodowej, informacji o organizacji i gotowości do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na polskich obszarach morskich zawierające:

- opis organizacji oraz zadań i odpowiedzialności jednostek właściwych w sprawach zanieczyszczeń morza;
- wykazy i adresy punktów kontaktowych oraz sposoby kontaktowania się z nimi;
- informacje o zespołach przeznaczonych do działań na wypadek sytuacji kryzysowych oraz usuwania zanieczyszczeń i o wyposażeniu tych jednostek, w szczególności o:
  - specjalnych morskich statkach do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń,
  - bazach lądowych,
  - posiadanych urządzeniach do zbierania zanieczyszczeń z powierzchni morza i brzegu morskiego,
  - stosowanych systemach obserwacji i kontroli z powietrza,
  - zespołach ekspertów,
  - zasadach i warunkach udzielania pomocy.

Informacje te Dyrektor Służby SAR udostępnia w szczególności Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) oraz Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA).

Odpowiedzialność organizacyjna MSPiR

A.15. Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (Służba SAR) wykonuje działania operacyjne, jako jednostka podległa bezpośrednio ministrowi właściwemu ds. gospodarki morskiej. Morskie Ratownicze Centrum Koordynacyjne (MRCK) działające w ramach Służby SAR funkcjonuje, jako

¹⁴ [Dz.U.2004.92.880 – tekst ujednolicony](#)

¹⁵ [Dz.U.2003.162.1568 – tekst ujednolicony](#)

¹⁶ [Dz.U.2011.163.981 – tekst ujednolicony](#)

Narodowy Punkt Kontaktowy i pełni dyżur 24 godzinny. Do zadań Służby SAR w zakresie dotyczącym zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu należy w szczególności:

- utrzymywanie gotowości do przyjmowania zawiadomień o zagrożeniach i zanieczyszczeniach środowiska morskiego;
- utrzymywanie gotowości sił i środków do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego;
- w ramach Planu Akcji Poszukiwawczych i Ratowniczych (Planu SAR) MRCK Gdynia sporządza codzienny raport z gotowości sił i środków objętych tym planem. Raport Służb Ratownictwa Morskiego obejmuje gotowość:
  - statków ratowniczych specjalistycznych statków do zwalczania zanieczyszczeń oraz brzegowych stacji ratowniczych Służby SAR,
  - jednostek pływających Straży Granicznej RP,
  - jednostek pływających i lotnictwa Marynarki Wojennej RP,
  - jednostek pływających LOTOS PETROBALTIC S.A.;
- opracowanie i aktualizacja Krajowego Planu Zwalczania Zagrożeń i Zanieczyszczeń Środowiska Morskiego.

A.16. Krajowy Plan zawiera:

- określenie sposobów alarmowania i informowania o zdarzeniach powodujących zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska morskiego oraz punktów kontaktowych;
- wykaz i rozmieszczenie sił i środków, które mogą być użyte do akcji zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu;
- sposób prowadzenia akcji zwalczania zanieczyszczeń na morzu, z uwzględnieniem specjalnych metod prowadzenia działań na akwenach uznanych za szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia oraz sposobów łagodzenia skutków zanieczyszczenia dla flory i fauny;
- określenie jednostek współdziałających ze Służbą SAR w akcjach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu i ich zadania.

A.17. Krajowy Plan powinien być opracowany zgodnie z zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Morskiej oraz wymaganiami Komisji Helsińskiej, z uwzględnieniem analiz zagrożeń wynikających z:

- rozwoju transportu morskiego, w tym ilości i rodzaju transportowanych poszczególnymi trasami ładunków szkodliwych i niebezpiecznych;
- natężenia ruchu statków i ich rodzaju oraz charakteru transportowanych niebezpiecznych substancji w opakowaniach oraz utrudnień w żegludze występujących na określonych trasach, a także ze statystyki wypadków morskich;
- rozwoju eksploatacji zasobów mineralnych znajdujących się pod dnem morskim;
- zagrożeń, które mogą zostać spowodowane w wyniku budowy i eksploatacji sztucznych wysp, przez awarie instalacji przemysłowych oraz urządzeń technicznych zlokalizowanych na morzu lub w strefie nadmorskiej;
- zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej.

A.18. Sposób opracowania i aktualizacji Krajowego Planu:

- projekt Krajowego Planu przygotowuje Dyrektor Służby SAR;
- projekt Krajowego Planu podlega konsultacjom z organizacjami społecznymi i/lub instytucjami, których opinia jest pożądana z uwagi na treść tego planu. Dyrektor Służby SAR, kierując projekt Krajowego Planu do konsultacji, wskazuje termin do zajęcia stanowiska nie krótszy niż 30 dni oraz może uznać nieprzedstawienie stanowiska w wyznaczonym terminie za rezygnację z przedstawienia tego stanowiska;
- projekt Krajowego Planu podlega uzgodnieniu z ministrem właściwym ds. środowiska oraz ministrem właściwym ds. wewnętrznych – w części dotyczącej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Straży Granicznej, Policji, oraz z Ministrem Obrony Narodowej – w części dotyczącej Marynarki Wojennej;
- projekt Krajowego Planu podlega zaopiniowaniu przez Radę SAR działającą przy ministrze właściwym ds. gospodarki morskiej;

- Krajowy Plan zatwierdza minister właściwy ds. gospodarki morskiej;
- Krajowy Plan podlega ogłoszeniu przez udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Służby SAR oraz ministerstwa obsługującego ministra właściwego ds. gospodarki morskiej;
- dyrektor Służby SAR dokonuje bieżącej aktualizacji Krajowego Planu. W przypadku aktualizacji, która wprowadza znaczące zmiany w Krajowym Planie, projekt aktualizacji podlega konsultacjom i uzgodnieniom.

A.19. Dyrektor Służby SAR w porozumieniu z dyrektorami urzędów morskich, opracowuje w ramach współpracy międzynarodowej i udostępnia na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Służby SAR informacje o organizacji i gotowości do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na polskich obszarach morskich oraz zapewnia ich bieżącą aktualizację. Informacje powinny zawierać:

- opis organizacji oraz zadań i odpowiedzialności jednostek właściwych w sprawach zanieczyszczeń morza;
- wykazy i adresy punktów kontaktowych oraz sposoby kontaktowania się z nimi;
- informacje o zespołach przeznaczonych do działań na wypadek sytuacji kryzysowych oraz usuwania zanieczyszczeń i o wyposażeniu tych jednostek, w szczególności o:
  - specjalnych morskich statkach do zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń,
  - bazach lądowych,
  - urządzeniach do zbierania zanieczyszczeń z powierzchni morza i brzegu morskiego,
  - stosowanych systemach obserwacji i kontroli z powietrza,
  - zespołach ekspertów,
  - zasadach i warunkach udzielania pomocy;
- Informacje te Dyrektor Służby SAR udostępnia w szczególności Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) oraz Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA).

Odpowiedzialność organizacyjna jednostek współdziałających

- A.20. Minister właściwy ds. wewnętrznych i administracji publicznej jest odpowiedzialny za organizację systemu reagowania kryzysowego na terenie RP. Poprzez uzgodnienie Krajowego Planu, w ramach nadzoru nad Państwową Strażą Pożarną, Strażą Graniczną, Policją oraz administracją rządową i samorządową, w miarę identyfikowanych potrzeb udziela wsparcia akcjom przeciwdziałania zagrożeniom i zanieczyszczeniom na morzu.
- A.21. Zadania związane ze zwalczaniem zagrożeń i zanieczyszczeń na brzegu morskim realizowane są w ramach wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego. Zadania mające na celu łagodzenie negatywnych skutków dla flory i fauny na brzegu morskim, z uwzględnieniem opieki nad zaolejonymi zwierzętami, realizuje właściwy wojewoda na podstawie planu ratowania zaolejonych zwierząt, które ucierpiały w wyniku wypadków morskich. Powyższe plany podlegają koordynacji z Krajowym Planem.
- A.22. Komendant Straży Granicznej jako zwierzchnik Morskiego Oddziału Straży Granicznej określa:
- operacyjne punkty kontaktowe;
  - siły i środki, które mogą być użyte do wsparcia działań związanych z realizacją Krajowego Planu.
- A.23. Minister Obrony Narodowej nadzorujący jednostki Marynarki Wojennej, poprzez uzgodnienie Krajowego Planu, w ramach istniejącego systemu prawnego oraz w miarę identyfikowanych potrzeb udziela wsparcia akcjom przeciwdziałania zagrożeniom i zanieczyszczeniom na morzu, powstałym na skutek rozlewu substancji olejowej lub innej substancji szkodliwej.
- A.24. Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych jako zwierzchnik Marynarki Wojennej określa:
- operacyjne punkty kontaktowe;
  - siły i środki, które mogą być użyte do wsparcia działań związanych z realizacją Krajowego Planu.

- A.25. Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych sprawuje nadzór nad komendantami portów wojennych, których zadaniem jest opracowanie, aktualizowanie i uzgadnianie planów przeciwdziałania zanieczyszczeniom dla wód portowych w portach wojennych.
- A.26. Minister właściwy ds. środowiska poprzez uzgodnienie Krajowego Planu i w ramach nadzoru nad Inspekcją Ochrony Środowiska, Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska i regionalnymi dyrekcjami ochrony środowiska jest odpowiedzialny za informację o stanie i zasobach środowiska naturalnego. Ponadto sprawuje generalny nadzór nad ochroną środowiska, w tym również morskiego, w zakresie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł lądowych^{17,18,19,20,21}. Zadania podmiotów ochrony środowiska określone są również w Planie ratowania zwierząt, które ucierpiały w wyniku rozlewów olejowych.

Określenie odpowiedzialności operacyjnej

Odpowiedzialność operacyjna organów administracji morskiej

- A.27. Minister właściwy ds. gospodarki morskiej sprawuje ogólny nadzór operacyjny, w szczególności do zakresu jego kompetencji należy:
- podejmowanie decyzji o interwencji;
  - powoływanie koordynatora prac badawczych;
  - występowanie z wnioskiem do Rady Ministrów o wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na obszarach morskich RP oraz kierowanie działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia w ramach Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
  - minister właściwy ds. gospodarki morskiej i minister właściwy ds. żeglugi śródlądowej są organami uprawnionymi do wykonywania ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej²².
- A.28. Dyrektorzy urzędów morskich są odpowiedzialni za ocenę zagrożenia i inicjowanie akcji przeciwdziałania, w tym:
- przyjęcie i rozpowszechnienie powiadomienia o zagrożeniu;
  - udzielenie pomocy statkowi lub obiektowi znajdującemu się w niebezpieczeństwie;
  - ocenę zagrożenia zanieczyszczeniem;
  - inicjowanie akcji zwalczania zanieczyszczeń na morzu;
  - wzywanie i udzielanie pomocy międzynarodowej;
  - udzielanie zgody na stosowanie innych niż mechaniczne środków zwalczania zanieczyszczeń.
- Dyrektorzy urzędów morskich ponadto prowadzą postępowania w celu wykrycia sprawcy zanieczyszczenia oraz zabezpieczają dokumentację.
- A.29. Jeżeli w przypadku złej pogody lub stanu morza istnieje poważne zagrożenie zanieczyszczenia obszarów morskich, bądź zagrożone jest bezpieczeństwo życia ludzkiego, właściwy terytorialnie dyrektor urzędu morskiego, po uzyskaniu informacji właściwych służb meteorologicznych:
- powiadamia, jeśli jest to możliwe, kapitana statku znajdującego się w danym rejonie portu oraz zamierzającego wejść lub wyjść z portu o stanie morza i warunkach pogodowych;
  - nie naruszając obowiązku niesienia pomocy statkom w niebezpieczeństwie oraz zgodnie z planem udzielania statkom znajdującym się w niebezpieczeństwie schronienia na polskich

¹⁷Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska ([Dz.U.2001.62.627 – tekst ujednolicony](#))

¹⁸Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne ([Dz.U.2017.1566 – tekst ujednolicony](#))

¹⁹ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U.2008.199.1227 – tekst ujednolicony](#))

²⁰Ustawa z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody ([Dz.U.2004.92.880 – tekst ujednolicony](#))

²¹ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([dz.U.2007.75.493 – tekst ujednolicony](#))

²² [Dz.U.2002.62.557 – tekst ujednolicony](#)

obszarach morskich, może podjąć inne środki, łącznie z zaleceniem bądź zakazem wejścia lub wyjścia z portu, do czasu, gdy zostanie ustalone, że nie istnieje ryzyko dla życia ludzkiego lub zagrożenie zanieczyszczenia środowiska;

- może podjąć niezbędne środki w celu ograniczenia bunkrowania statków lub wprowadzić zakaz bunkrowania na wodach terytorialnych²³.

A.30. W przypadku, gdy z rodzaju i stopnia zagrożenia środowiska morskiego albo przebiegu działań zmierzających do zwalczania zanieczyszczenia morza wynika możliwość zanieczyszczenia brzegu morskiego lub zagrożenia życia lub zdrowia ludności w rejonie nadmorskim, dyrektor urzędu morskiego jest obowiązany powiadomić o tym niezwłocznie właściwego wojewodę, właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska oraz właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w celu podjęcia przez nich odpowiednich działań zapobiegawczych na lądzie.

A.31. Dyrektor urzędu morskiego jest organem, który w zakresie swoich kompetencji dokonuje analizy skażeń i oceny sytuacji oraz opracowuje, ogłasza i wprowadza działania interwencyjne²⁴.

Odpowiedzialność operacyjna Służby SAR

A.32. W następstwie decyzji właściwego terytorialnie dyrektora urzędu morskiego Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (Służba SAR) jest wyznaczona do wykonywania działań operacyjnych związanych z akcją zwalczania zanieczyszczeń na morzu.

A.33. W przypadku akcji przeciwdziałania o zasięgu krajowym, kierownictwo operacyjne sprawuje Dyrektor Służby SAR bezpośrednio lub poprzez swojego zastępcę – kierownika akcji, który jest odpowiedzialny za planowanie, prowadzenie i koordynację akcji zwalczania zanieczyszczeń na morzu. Do wykonywania zadań bezpośrednio na morzu kierownik akcji nominuje dowódcę akcji w miejscu jej prowadzenia – OSC.

A.34. W przypadku międzynarodowej akcji ratowniczej, w której Polska jest stroną wiodącą, Dyrektor Służby SAR sprawuje kierownictwo operacyjne, jako kierownik akcji oraz wyznacza naczelnego dowódcę na miejscu jej prowadzenia (SOSC). Funkcje zastępcy kierownika akcji wykonuje zastępca Dyrektora Służby SAR.

A.35. W przypadku akcji międzynarodowej prowadzonej poza polską strefą odpowiedzialności, kierownictwo operacyjne może być przekazane nominowanemu przez Dyrektora Służby SAR dowódcy zespołu prowadzącego akcję na miejscu (NOSC). Dyrektor Służby SAR jest również uprawniony do nominowania oficera łącznikowego działającego przy sztabie prowadzenia akcji prowadzonej w obszarze odpowiedzialności obcego państwa.

A.36. W przypadku konieczności wynikającej z potrzeb akcji zwalczania zanieczyszczeń Służba SAR współdziała z krajowymi jednostkami organizacyjnymi:

- Państwowej Straży Pożarnej oraz pozostałymi podmiotami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- Marynarki Wojennej;
- Straży Granicznej;
- Policji;
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy;
- innymi, w szczególności:
  - jednostkami realizującymi zadania administracji morskiej podległymi dyrektorom urzędów morskich,
  - podmiotami zobowiązanymi do posiadania planów określonych w p. A.2.,

²³ Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim ([Dz.U.2011.228.1368 – tekst ujednolicony](#))

²⁴ Rozp. Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach ([Dz.U.2013.96](#))

- Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego, w zakresie sporządzanie i przekazywania raportu z akcji poszukiwawczych i ratowniczych oraz akcji zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu, jeżeli dotyczą one zdarzeń związanych z działalnością polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu lub wydobywaniu węglowodorów ze złóż w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, jak również przekazywanie tego raportu właściwemu terytorialnie dyrektorowi urzędu morskiego oraz Komisji Badania Wypadków Morskich,
- wojewodami nadmorskimi, centrami zarządzania kryzysowego województw nadmorskich w zakresie reagowania kryzysowego związanego ze zdarzeniem powodującym zanieczyszczenie wód morskich, z uwzględnieniem opieki nad zoolejonymi zwierzętami,
- Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w zakresie monitoringu środowiska i międzynarodowego przemieszczania odpadów,
- Morskim Instytutem Rybackim – Państwowy Instytut Badawczy w zakresie ochrony łowisk, tarlisk i akwakultury,
- Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska oraz innymi podmiotami sprawującymi nadzór nad obszarami Natura 2000 w zakresie funkcjonowania obszarów Natura 2000,
- Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska w zakresie ochrony grzybów, roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- dyrektorami nadmorskich parków narodowych w zakresie realizacji planów ochrony parków narodowych lub planów zadań ochronnych dla tych obszarów,
- regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska w zakresie przestrzegania planów ochrony rezerwatów i ich otulin lub planów zadań ochronnych dla tych obszarów,
- dyrektorami parków krajobrazowych lub dyrektorami zespołów parków krajobrazowych w zakresie realizacji planów ochrony parków krajobrazowych lub planów zadań ochronnych dla tych obszarów,
- organami samorządu terytorialnego w zakresie zagospodarowania odpadów.

A.37. W ramach zadań Służba SAR jest upoważniona do:

- zwracania się do jednostek współdziałających o dostarczenie na miejsce akcji niezbędnego sprzętu, personelu bądź zespołów operacyjnych ujętych w Krajowym Planie, a także informacji wymaganej do właściwego zorganizowania i kierowania akcją;
- występowania do dyrektora urzędu morskiego o wezwanie pomocy międzynarodowej, jeżeli możliwości własne okażą się niewystarczające do przeprowadzenia skutecznej akcji;
- podejmowania niezbędnych uzgodnień z właściwymi organami celnymi, ochrony granic i innymi właściwymi organami, umożliwiającymi wprowadzenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na morze terytorialne, morskie wody wewnętrzne lub przestrzeń powietrzną podążających z pomocą z międzynarodową statków morskich, statków powietrznych, personelu i wyposażenia służącego zwalczaniu zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu;
- w uzgodnieniu z dyrektorem urzędu morskiego kierowania sił i środków Służby SAR do akcji poza polskie obszary morskie w celu udzielenia pomocy międzynarodowej.

Kierownictwo operacyjne, nadzór operacyjny i kierownictwo taktyczne

A.38. Kierownictwo operacyjne sprawowane jest przez kierownika akcji z następującymi zadaniami:

- opracowywanie planów akcji;
- uruchamianie jednostek Służby SAR do działań zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu;
- wyznaczanie dowódców akcji na miejscu jej prowadzenia;
- podejmowanie decyzji o sposobie zwalczania zanieczyszczenia na poszczególnych etapach rozwoju akcji i w miarę potrzeb, modyfikowaniu planu akcji;
- organizowanie zabezpieczenia logistycznego prowadzonych działań na morzu;
- współdziałanie z innymi jednostkami organizacyjnymi zgodnie z Krajowym Planem;
- realizowanie współdziałania z odpowiednimi służbami innych państw.

A.39. Kierownik akcji, opracowując plan akcji, powinien uwzględnić:

- aktualne i przewidywane warunki hydrologiczno-meteorologiczne w rejonie akcji;
- czas potrzebny na dotarcie sił i środków do rejonu wystąpienia zagrożenia lub zanieczyszczenia;
- rodzaj i wielkość zanieczyszczenia;
- wszelkie informacje dotyczące wrażliwości środowiska naturalnego na zanieczyszczenie oraz potencjalne skutki zanieczyszczenia dla flory i fauny;
- dostępność sił i środków Służby SAR, jednostek współdziałających wymienionych w Krajowym Planie oraz siły i środki oferowane w ramach pomocy międzynarodowej.

A.40. Kierownik akcji, przygotowując plan akcji oraz podczas jej trwania, powinien pozyskiwać zdjęcia satelitarne, informacje ze zwiadu lotniczego oraz korzystać z dostępnych informatycznych programów symulacyjnych prognozujących rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń na morzu.

A.41. Kierowanie akcją na miejscu jej prowadzenia sprawowane przez OSC polega w szczególności na:

- bezpośrednim kierowaniu działaniami skierowanych do akcji specjalnych statków morskich do zwalczania zanieczyszczeń zgodnie z planem akcji;
- informowaniu kierownika akcji o bieżącej sytuacji, sposobie i stopniu realizacji planu akcji.

Odpowiedzialność operacyjna jednostek współdziałających

Minister Obrony Narodowej

A.42. Minister Obrony Narodowej jest zastępcą przewodniczącego Rządowego Zespołu Reagowania Kryzysowego i sprawuje nadzór nad Siłami Zbrojnymi RP, których między innymi misją jest:

- udział w międzynarodowych operacjach reagowania kryzysowego;
- wspieranie bezpieczeństwa wewnętrznego i pomoc społeczeństwu poprzez m.in.:
  - monitorowanie i ochronę przestrzeni powietrznej oraz wsparcie ochrony granicy lądowej i wód terytorialnych,
  - monitorowanie skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium kraju,
  - prowadzenie działań poszukiwawczo-ratowniczych i pomoc władzom państwowym, administracji publicznej oraz społeczeństwu w reagowaniu na zagrożenia.

A.43. Minister Obrony Narodowej przy pomocy Centralnego Ośrodka Analizy Skażeń sprawuje nadzór nad Krajowym Systemem Wykrywania Skażeń i Alarmowania (KSWSiA) - system odpowiedzialny za koordynację przedsięwzięć z zakresu monitorowania, wykrywania i alarmowania o skażeniach CBRN na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz prowadzenie działań interwencyjnych w przypadku ich wystąpienia. Funkcjonuje na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach²⁵. W skład krajowego systemu wchodzi między innymi nadzorowane przez wojewodów wojewódzkie systemy wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkie systemy wczesnego ostrzegania o zagrożeniach.

A.44. Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych sprawuje nadzór operacyjny nad działaniami Marynarki Wojennej RP, która wspomaga akcje na morzu poprzez działania powietrzne w zakresie monitoringu, działania zabezpieczające oraz przez bezpośredni udział w zwalczaniu zanieczyszczeń na morzu. Przystąpienie do akcji realizowane jest na wniosek Służby SAR. W ramach Krajowego Planu Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych przydziela siły i środki możliwe do wykorzystania podczas akcji przeciwdziałania zanieczyszczeniom morza. Wykaz sił i środków Marynarki Wojennej wydzielonych do współdziałania w ramach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu umieszczony jest w Załączniku H.

---

²⁵ [Dz.U.2013.96](#)

- A.45. Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej (BHMW) realizuje zadania Państwowej Morskiej Służby Hydrograficznej^{26,27} i wykonuje następujące zadania:
- wykonywanie przedsięwzięć zabezpieczenia nawigacyjnego i oceanograficzno-meteorologicznego działań sił Marynarki Wojennej;
  - prowadzenie analizy, weryfikacji oraz bezpłatnej autoryzacji pomiarów hydrograficznych na polskich obszarach morskich;
  - opracowywanie nawigacyjnych map morskich i publikacji nautycznych;
  - utrzymywanie krajowego systemu obiegu informacji nautycznej i ostrzeżeń nawigacyjnych;
  - reprezentowanie Polski w Międzynarodowej Organizacji Hydrograficznej (IHO) oraz jej komitetach i grupach (BSHC, RENC);
- Ostrzeżenia nawigacyjne aktualizowane są na bieżąco przez operatora dyżurnego Krajowego Systemu Ostrzeżeń Nawigacyjnych.

Minister właściwy ds. spraw wewnętrznych i administracji publicznej

- A.46. Minister właściwy ds. wewnętrznych i minister właściwy ds. administracji publicznej jest zastępcą przewodniczącego Rządowego Zespołu Reagowania Kryzysowego i sprawuje nadzór nad:
- zespoloną administracją rządową w województwie;
  - przeciwdziałaniem skutkom klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu;
  - usuwaniem skutków klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu;
  - ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego;
  - ochroną granicy państwa, kontroli ruchu granicznego i cudzoziemców oraz koordynacji działań związanych z polityką migracyjną państwa;
  - zarządzania kryzysowego;
  - obrony cywilnej;
  - ochrony przeciwpożarowej;
  - nadzoru nad ratownictwem górskim i wodnym.
- A.47. Na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 o wojewodzie i administracji rządowej w województwie²⁸ wojewoda:
- Zapewnia współdziałanie wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków, na zasadach określonych w odrębnych ustawach;
  - Może wydawać polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej działające w województwie, a w sytuacjach nadzwyczajnych, o których mowa powyżej obowiązujące również organy samorządu terytorialnego. O wydanych poleceniach wojewoda niezwłocznie informuje właściwego ministra. Sytuacjami nadzwyczajnymi, o są również sytuacje kryzysowe w rozumieniu ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym²⁹.
- A.48. Wojewoda nadzoruje wchodzące w skład krajowego systemu wojewódzkie systemy wykrywania i alarmowania oraz wojewódzkie systemy wczesnego ostrzegania o zagrożeniach, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu

²⁶ Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej ([Dz.U.1991.32.131 – tekst ujednolicony](#))

²⁷ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu realizacji zadań służby hydrograficznej ([Dz.U.2018.991](#))

²⁸ [Dz.U.2009.31.206 – tekst ujednolicony](#)

²⁹ [Dz.U.2017.89.590 – tekst ujednolicony](#)

działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin, w części dotyczącej skażeń³⁰.

- A.49. Państwowa Straż Pożarna wykonuje bezpośrednie działania w zakresie określonym:
- Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej³¹;
  - Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej³².
- A.50. Komendant Główny PSP jest Szefem Obrony Cywilnej Kraju.
- A.51. Straż Graniczna (SG) realizuje swoje zadania w oparciu o ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej³³. Morski Oddział Straży Granicznej (MOSG) współpracuje w działaniach na morzu oraz w przypadku konieczności również w operacjach zwalczania zanieczyszczeń na brzegu morskim. W przypadku pomocy międzynarodowej SG udzieli pomocy przy przekraczaniu granic morskich i lądowych. W ramach Krajowego Planu Komendant Straży Granicznej przydziela siły i środki możliwe do wykorzystania podczas akcji przeciwdziałania zanieczyszczeniom morza. Wykaz sił i środków Straży Granicznej wydzielonych do współdziałania w ramach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu umieszczony jest w Załączniku H.
- A.52. Policja realizuje swoje zadania w oparciu o ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji³⁴. W szczególności Policja współpracuje poprzez logistyczne zabezpieczenie dróg dojazdowych, parkingów i lądowisk przy transporcie sprzętu i personelu drogą lądową lub powietrzną.

Minister właściwy ds. środowiska

- A.53. Minister właściwy ds. środowiska poprzez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska współpracuje w działaniach zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu oraz na brzegu morskim w zakresie monitoringu oraz oszacowania stanu środowiska. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska³⁵

Do zadań Inspekcji należy m.in.:

- kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska³⁶ w zakresie:
  - przestrzegania przepisów o ochronie środowiska,
  - przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska oraz przestrzegania zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska,
  - przestrzegania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach³⁷,
- kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³⁸;
- prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, w szczególności:
  - opracowywanie i realizacja wieloletnich strategicznych programów państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programów państwowego monitoringu środowiska,
  - gromadzenie informacji o środowisku w zakresie ujętym w programach państwowego monitoringu środowiska,

³⁰ [Dz.U.2002.96.850](#)

³¹ [Dz.U.1991.81.351 – tekst ujednolicony](#)

³² [Dz.U.1991.88.400 – tekst ujednolicony](#)

³³ [Dz.U.1990.78.462 – tekst ujednolicony](#)

³⁴ [Dz.U.1990.30.179 – tekst ujednolicony](#)

³⁵ [Dz.U.1991.77.335 – tekst ujednolicony](#)

³⁶ [Dz.U.2001.62.627 – tekst ujednolicony](#)

³⁷ [Dz.U.2013.21 – tekst ujednolicony](#)

³⁸ [Dz.U.1996.132.662 – tekst ujednolicony](#)

- przetwarzanie zgromadzonych informacji o środowisku i dokonywanie ocen stanu środowiska,
- opracowywanie raportów o stanie środowiska,
- udział w międzynarodowej wymianie informacji o stanie środowiska, w tym koordynacja współpracy z Europejską Agencją Środowiska³⁹,
- prowadzenie działalności laboratoryjnej polegającej na:
  - wykonywaniu badań, w tym pobieraniu próbek, wykonywaniu pomiarów i analiz na potrzeby państwowego monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych,
  - zapewnieniu nadzoru nad jakością badań, o których mowa w lit. a, zgodnie z normą PN-EN-ISO/IEC 17025 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących,
- podejmowanie decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska;
- przeciwdziałanie poważnym awariom oraz sprawowanie nadzoru nad usuwaniem ich skutków;
- wykonywanie zadań związanych ze zbieraniem danych do Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń oraz prowadzeniem Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń;
- wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴⁰;
- wykonywanie zadań w zakresie zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawy;
- wykonywanie zadań określonych w przepisach o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;
- wykonywanie zadań z zakresu ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz stosownych, określonych w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska przepisów UE;
- wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁴¹.

Rada SAR

A.54. W skład Rady SAR wchodzi przedstawiciele ministerstw i instytucji związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy o bezpieczeństwie morskim. Jest organem doradczym ministra właściwego ds. gospodarki morskiej i opiniodawczym w zakresie opracowania Krajowego Planu. Radzie SAR przewodniczy Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie sposobu organizacji zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu, Rada SAR jest organem konsultacyjny właściwym dla Krajowego Planu.

Podmioty zarządzające portami oraz inne podmioty prowadzące działalność w obrębie portu

A.55. Podmioty zarządzające portami oraz inne podmioty prowadzące działalność w obrębie portu zobowiązane do posiadania planów zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń dla wód portowych, są odpowiedzialne za prowadzenie akcji przeciwdziałania na podległych im obszarach. W przypadku, gdy rozmiar zdarzenia przekracza ich własne możliwości przeciwdziałania, mogą oni zwrócić się o wsparcie, zgodnie z Krajowym Planem. Zdolność samodzielnego przeciwdziałania jest każdorazowo określana przez dyrektora urzędu morskiego.

A.56. W przypadku rozlewu olejowego wewnątrz obszaru podległego podmiotowi zarządzającemu portem lub innego prowadzącego działalność w obrębie portu jest on zobowiązany do:

- natychmiastowego powiadomienia o zdarzeniu;
- przekazania informacji o podjętym działaniu natychmiastowym w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi;

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska ([Dz.U. UE L 126 z 21.05.2009, str. 13](#))

⁴⁰ [Dz.U.2008.199.1227 – tekst ujednolicony](#)

⁴¹ [Dz.U.2017.1566 – tekst ujednolicony](#)

- przekazania informacji zawierającej dane o ilości, rodzaju i charakterystyce substancji zanieczyszczającej;
- opracowania planu działania z udziałem własnych środków, adekwatnego do rozmiarów incydentu i jego skutków powodujących zanieczyszczenie wód portowych. Plan ten w szczególności określa, jakie środki zostały podjęte w celu zminimalizowania skutków incydentu, z uwzględnieniem wpływu zanieczyszczenia i jego usuwania na środowisko naturalne. Plan działania operacyjny musi być zaakceptowany przez DUM i w przypadku użycia sił i środków zewnętrznych udostępniony podmiotom uczestniczącym.

A.57. W przypadku zagrożenia lub zanieczyszczenia o zasięgu krajowym lub międzynarodowym Służba SAR może się zwrócić o udostępnienie sił i środków rozmieszczonych w portach znajdujących się w dyspozycji podmiotu prowadzącego działalność lub podmiotu zarządzającego portem na zasadach określonych w załącznikach U - Odpowiedzialność i odszkodowania za zanieczyszczenia oraz W - Zwrot kosztów udziału w akcji.

Operatorzy przemysłowych instalacji morskich

A.58. Do przemysłowych instalacji morskich zaliczamy jednostki przybrzeżne, które zgodnie z definicją Konwencji OPRC 1992 oznaczają każdą stałą lub pływającą instalację lub konstrukcję przybrzeżną zaangażowaną w działalność poszukiwawczą, wydobywczą lub produkcyjną gazu lub oleju oraz w załadunek lub przeładunek oleju. Operatorem instalacji na polskich obszarach morskich jest Lotos PETROBALTIC.

A.59. Plan zwalczania rozlewów olejowych i likwidacji zagrożeń środowiska operatora przemysłowej instalacji morskiej^{42,43} oraz plany SOPEP dla platform wiertniczych i jednostek wspomagających działalność są częścią składową Krajowego Planu. Lotos PETROBALTIC i Służba SAR utrzymują stałą współpracę operacyjną polegającą na bieżącym przekazywaniu informacji o stanie gotowości do przeciwdziałania.

A.60. W przypadku zanieczyszczenia akcją kieruje bezpośrednio kierownik platformy. Jest on zobowiązany do:

- natychmiastowego powiadomienia o zdarzeniu zgodnie z procedurą określoną w planie;
- przekazania informacji o podjętym działaniu natychmiastowym w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi;
- przekazania informacji zawierającej dane o ilości, rodzaju i charakterystyce substancji zanieczyszczającej;
- opracowania planu działania z udziałem własnych środków, adekwatnego do rozmiarów incydentu i jego skutków powodujących zanieczyszczenie morza. Plan ten w szczególności określa, jakie środki zostały podjęte w celu zminimalizowania skutków incydentu, z uwzględnieniem wpływu zanieczyszczenia i jego usuwania na środowisko naturalne. musi być udostępniony DUM i w przypadku użycia sił i środków zewnętrznych udostępniony podmiotom uczestniczącym.

A.61. W przypadku zagrożenia lub zanieczyszczenia o zasięgu krajowym lub międzynarodowym Służba SAR może się zwrócić o udostępnienie sił i środków znajdujących się w dyspozycji operatora przemysłowej instalacji morskiej na zasadach określonych w załącznikach U - Odpowiedzialność i odszkodowania za zanieczyszczenia oraz W - Zwrot kosztów udziału w akcji.

---

⁴² Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi ([Dz.U.2002.109.961](#))

⁴³ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi ([Dz.U.2014.812](#))

Państwowe agencje, instytucje, organizacje pozarządowe i instytucje międzynarodowe

Służby radiokomunikacyjne

- A.62. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2012 r. w sprawie nasłuchu radiowego oraz osłony meteorologicznej na potrzeby Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa⁴⁴ w sposób szczegółowy określa rodzaje służb radiokomunikacyjnych prowadzących nasłuch radiowy na międzynarodowych częstotliwościach przeznaczonych do odbioru sygnałów o niebezpieczeństwie, zasady i sposób jego prowadzenia oraz przekazywania do Morskiego Ratowniczego Centrum Koordynacyjnego (MRCK) odebranych zawiadomień o niebezpieczeństwie.

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

- A.63. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2012 r. w sprawie nasłuchu radiowego oraz osłony meteorologicznej na potrzeby Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa⁴⁵ w sposób szczegółowy określa zadania służby meteorologicznej dotyczące osłony meteorologicznej. Polega ona na wykonywaniu obserwacji i pomiarów meteorologicznych, przesyłaniu, gromadzeniu i przetwarzaniu zebranych informacji, prowadzeniu ciągłej analizy warunków meteorologicznych mogących mieć znaczenie dla bezpieczeństwa żeglugi i ratowania życia na morzu. Osłona meteorologiczna jest prowadzona na obszarze Morza Bałtyckiego i polskiej strefy brzegowej, a jej wyniki są przekazywane do MRCK.

Instytucje naukowe

- A.64. W ramach działań objętych Krajowym Planem ze Służbą SAR współpracują:
- Morski Instytut Rybacki w Gdyni,
  - Instytut Morski w Gdańsku,
  - Instytut Ochrony Środowiska,
  - Instytut Oceanografii, Uniwersytet Gdański,
  - Uniwersytet Morski w Gdyni,
  - Akademia Morska w Szczecinie,
  - Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni,
  - Politechnika Gdańska,
  - Politechnika Szczecińska.
- A.65. Rola pozarządowych organizacji społecznych nie jest określona jednoznacznie. Katastrofa ekologiczna na morzu jest również poważnym problemem społecznym, dlatego udział organizacji ekologicznych w charakterze skoordynowanej pracy wolontariuszy powinien być uwzględniony już na szczeblu operacyjnym. Zarządzanie pracą wolontariuszy określone jest w Załączniku Y – wskazówki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

Instytucje ubezpieczeniowe

- A.66. Dotyczy statków przewożących substancje olejowe w postaci ładunku. Ubezpieczenie statków od odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, wyrządzone osobom trzecim realizowane jest poprzez członkostwo w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Klubów Odpowiedzialności Cywilnej Armatora (P & I). Każdy z klubów prowadzi doradztwo m. in. w zakresie działalności związanej z roszczeniami odszkodowawczymi. W Polsce przedstawicielami klubów P & I są najczęściej duże agencje morskie. Zasady funkcjonowania systemu odszkodowań przedstawione są w Załączniku W – Zwrot kosztów udziału w akcji.

Międzynarodowe Fundusze Odszkodowawcze (IOPC Funds)

- A.67. IOPC Funds (International Oil Pollution Compensation Funds) jest instytucją międzynarodową składającą się z dwóch międzyrządowych organizacji Funduszu 1992 (1992 Fund) oraz Funduszu

---

⁴⁴ [Dz.U.2012.821](#)

⁴⁵ [Dz.U.2012.821](#)

Uzupełniającego (Supplementary Fund). Działalność IOPC jest skutkiem implementacji trzech międzynarodowych konwencji – Konwencji o odpowiedzialności cywilnej 1992, Konwencji o Funduszu 1992 oraz Protokołu do Konwencji o Funduszu 1992. IOPC Funds reaguje na szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, których wysokość przekracza kwoty gwarantowane ubezpieczeniem statków od odpowiedzialności cywilnej. Zasady funkcjonowania funduszu przedstawione są w załączniku U – Odpowiedzialność i odszkodowania za zanieczyszczenia oraz Załączniku W – Zwrot kosztów udziału w akcji.

Międzynarodowa Federacja Właścicieli na Rzecz Zanieczyszczeń Powodowanych przez Tankowce (ITOPF)

A.68. Federacja stowarzyszeń właścicieli tankowców zatrudnia ekspertów technicznych na całym świecie. Ich podstawowym zadaniem jest udzielanie praktycznych wskazówek w zakresie zwalczania zanieczyszczeń olejowych oraz likwidacji skutków tych zanieczyszczeń. Usługi doradcze wykonywane są zazwyczaj na życzenie armatora, klubu P & I lub IOPC.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Przemysłu Naftowego dla Ochrony Przyrody (IPIECA)

A.69. International Petroleum Industry Environmental Conservation Association jest stowarzyszeniem międzynarodowych koncernów naftowych i krajowych instytutów petrochemicznych, którego celem jest pomoc w łagodzeniu skutków oddziaływania działalności przemysłowej na środowisko naturalne. Działalność IPIECA oparta jest na zasadach określonych przez Program Ochrony Środowiska Narodów Zjednoczonych (UNEP) i polega na wymianie informacji i wiedzy praktycznej, analiz eksperckich w ramach ONZ, wzajemnego świadczenia usług eksperckich oraz publikowaniu informatorów i przewodników dotyczących przeciwdziałania zanieczyszczeniom morza.

Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO)

A.70. IMO jest wyspecjalizowaną agendą ONZ, zajmującą się wyłącznie sprawami morskimi, a w szczególności bezpieczeństwem na morzu oraz zapobieganiem zanieczyszczaniu środowiska morskiego przez statki. Cele działania IMO są realizowane poprzez szeroką wymianę informacji, analiz i koncepcji rozwiązań dokonywanych w Komitetach (Bezpieczeństwa na morzu -MSC, Ochrony środowiska morskiego -MEPC, Prawnego -LEG, Ułatwień w obrocie morskim -FAL), Podkomitetach oraz na bieżąco powoływanych Grupach Roboczych. W wyniku tych prac sporządzane są i uchwalane umowy międzynarodowe (konwencje) oraz rezolucje i okólniki, zawierające zalecenia i instrukcje oraz interpretacje dla rządów państw członkowskich, a także poprawki do wcześniej uchwalonych konwencji i dokumentów.

Komisja Helsińska

A.71. Obowiązkiem Komisji Helsińskiej (HELCOM), która została utworzona w ramach Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego jest między innymi:

- stałe obserwowanie wykonywania postanowień niniejszej konwencji;
- wydawanie zaleceń w sprawie środków dotyczących celów niniejszej konwencji;
- dokonywanie przeglądu treści konwencji wraz z załącznikami i zalecanie takich poprawek, jakie mogą być niezbędne, jak również przyjmuje nowe załączniki.

A.72. HELCOM Response jest grupą roboczą HELCOM, której powierzono zadania dotyczące zapobiegania i reagowania na zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego. Jej zadaniem jest praca nad:

- zapewnieniem szybkiego, w skali krajowej i międzynarodowej, przeciwdziałania incydomom morskim, powodującym zanieczyszczenie morza;
- zapewnieniem, by w przypadku incydentu znajdowało się odpowiednie wyposażenie, możliwe do przeciwdziałania w miejscu zdarzenia oraz by funkcjonowały procedury umożliwiające współpracę państw sąsiadujących;
- koordynacją zwiadu lotniczego dla uzyskania kompletnego wizerunku nielegalnego zanieczyszczania morza, w celu ujawnienia sprawców;
- analizowaniem rozwoju transportu morskiego oraz poszukiwaniem możliwych rozwiązań współpracy międzynarodowej w zakresie przeciwdziałania.

Jednym z podstawowych zadań grupy roboczej HELCOM Response jest aktualizacja podręczników dotyczących reagowania na zanieczyszczenia na morzu, co do których Państwa - Strony Konwencji uzgodniły jak najdalsze zastosowanie:

- Tom 1 (HELCOM Manual Volume 1) – dot. współpracy w zwalczaniu zanieczyszczeń olejowych;
- Tom 2 (HELCOM Manual Volume 2) – dot. zagrożeń i zanieczyszczeń chemicznych innych niż oleje;
- Tomu 3 (HELCOM Manual Volume 3) dot. zwalczania zanieczyszczeń na brzegu morskim.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA)

A.73. EMSA oferuje wiedzę techniczną i wsparcie operacyjne w celu poprawy bezpieczeństwa morskiego, gotowości do zwalczania zanieczyszczenia morza i reagowania na zanieczyszczenie oraz zwiększenia ochrony na morzu.

EMSA dostarcza KE oraz rządów i właściwym organom dokładnych i fachowych informacji o sytuacji na morzu w czasie rzeczywistym, aby wesprzeć je w skutecznym wdrażaniu polityki morskiej. EMSA oferuje również usługi morskie, które odpowiadają zmieniającym się potrzebom różnych użytkowników mórz w całej Europie.

EMSA przeprowadza wiele kontroli technicznych. Są to:

- inspekcje towarzystw klasyfikacyjnych wyszczególnionych przez państwa członkowskie UE jako uznane organizacje;
- inspekcje systemów edukacji morskiej i certyfikacji w państwach spoza UE;
- sprawdzanie czy statki zawijające do portów w UE przeszły odpowiednie kontrole;
- inspekcje krajowych systemów monitorowania ruchu morskiego.

Ponadto EMSA:

- zapewnienia spójne dochodzenia w sprawie wypadków na morzu w całej UE;
- rozpowszechnia dobre praktyki w zakresie bezpieczeństwa morskiego, ochrony na morzu oraz ochrony środowiska.